

WETENSCHAPPELIJKE INSTELLINGEN

DE TWEEHONDERDSTE VERJAARDAG EN
HORIZON 50-200: EEN EINDE MAKEN AAN
DE PUINHOOP

DIn de nummers 420 (september 2024), 421 (oktober 2024) en 424 (januari 2025) heeft *Diagnostic* een diepgaande analyse gemaakt van de problematische kwestie van de vermeende herontwikkeling van de Jubelparksite in Brussel, met het oog op de toekomstige Belgische Bicentennial in 2030. Laten we teruggaan in de geschiedenis van wat kan worden beschouwd als een ware staatsaangelegenheid: de recente ontwikkelingen schetsen en afsluiten met enkele wijze woorden, met internationale vergelijking.

Voor de goede orde, het was op 25 april 2022 (Staatsblad van 08.09.2022) dat een VZW, Horizon 50-200 (ondernemingsnummer 0408916465), werd opgericht initiatief van drie ministers van de Socialistische Partij: Thomas DERMINE voor Wetenschapsbeleid (federale musea en het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK)) en Karine LALIEUX voor Beliris, die gezelschap kregen van Ludivine DEDONDER, toenmalig minister van Defensie (voor het Koninklijk Legermuseum (KLM), onderdeel van het War Heritage Institute - WHI).

Met het oog op deze nationale viering heeft de VZW de opdracht gekregen om de site (die ook het park en de omgeving omvat, maar die hier niet zal worden behandeld) nieuw leven in te blazen, met inbegrip van het KIK en de musea die er gevestigd zijn, namelijk de federale musea (het Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis (KMG) en het eerder genoemde KLM) - evenals het privémuseum Autoworld.

Deze creatie *ex nihilo* werd vermoed door integratie in een reeds bestaande VZW (gewijd aan de

promotie van het KMG alleen): de naam werd veranderd in *Horizon 50-200*, het doel werd radicaal gewijzigd, de voormalige directeurs werden verwijderd en vervangen door de eerder genoemde ministers van de regering DE CROO, waaronder Mathieu MICHEL (MR) voor de Regie der Gebouwen, de administratie die verantwoordelijk was voor de gebouwen op de site. De administrateurs in de sleutelposities van de VZW waren de directeurs-generaal van de federale musea (en van het KIK), die dus binnen de VZW onder rechtstreeks toezicht stonden van hun stichtende ministers-administrateurs. Om het kader aan te geven, nam Arnaud VAJDA, Directeur-generaal van Belpo (administratie voor wetenschapsbeleid die toezicht houdt op het KMG en het KIK), de rol van Voorzitter van de Raad van Bestuur op zich. Het Autoworld tentoonstellingscentrum, het derde 'museum' op de site van private aard, was (nog) niet vertegenwoordigd.

Het *masterplanproject* dat door de Regie der Gebouwen aan SUMProject werd toevertrouwd met het oog op de "revitalisering" van de musea (en het park) werd door de federale regering van A. De Croo (Open VLD) goedgekeurd net voor de verkiezingen van 9 juni 2024, d.w.z. door bewust elk debat in het Parlement te omzeilen. In plaats van de musea te versterken - wat de pseudo VZW beweerde te willen doen - bestond het plan van de ministers in werkelijkheid uit de loutere ontmanteling van de ruimtes en collecties van het KMG en vooral het KLM (zie *Diagnostic* nr. 420).

Een petitie die 39.726 handtekeningen verzamelde - een absoluut record op het vlak van erfgoed -, georganiseerd door het Bewonerscomité Montgomery-Tervuren met de steun van de vzw Art & Héritance en andere verenigingen¹, sprak zich echter uit tegen een project dat

als destructief voor de studie van geschiedenis en erfgoed, en een voorbode van de regionalisering van de federale collecties in de richting van Vlaanderen (vooral) en Wallonië (in mindere mate), waardoor Brussel een deel van zijn toeristische aantrekkingskracht en van zijn "culturele" troeven zou verliezen.

Het was naar alle waarschijnlijkheid ook een eerste stap in de richting van de ontwrichting van de andere federale musea die zich op de toekomstige verkeersader (*museum mile*) bevinden die de Jubelpark met het stadscentrum zou verbinden. Buiten dit *masterplan* om werd er in feite een enorme vastgoedoperatie (inclusief de grote museale scenografieën die er zouden worden opgezet) uitgevoerd, waarbij de federale staat een groot deel van zijn museale "kroonjuwelen" verloor ten voordele van particuliere belangen.

In september 2024 wees *Diagnostic* op het onregelmatige karakter van deze vereniging, die zich gedroeg als een lege vennootschap, met haar structurele ondoorzichtigheid, haar overgewaardeerde programmering², ondersteund door roddelachtige communicatie, en haar ernstige tekortkomingen in het beheer (het niet indienen van rekeningen en het niet naleven van andere wettelijke en statutaire bepalingen). Het duidelijk "gefabriceerde" karakter van deze VZW werd onthuldkwam aan het licht: in de Raad van Bestuur was (en nog is) er een ernstig belangenconflict met de nieuwe voorzitter Bruno VAN LIERDE, die tegelijkertijd

²De door de VZW ontwikkelde activiteiten waren beperkt tot "labelling", d.w.z. de opname in haar programma van andere culturele actoren georganiseerde activiteiten.

¹Met name die van de Vrienden van het KLM: KVVJ en AELR.

de CEO van Tempora, een bedrijf dat zich bezighoudt met musea. Wat de minister-bestuurders betreft, waren er ernstige verdenkingen dat ze betrokken waren bij de misdaden van samenspanning en misbruik van autoriteit.

Bovendien blijkt het beheer van de VZW catastrofaal te zijn (afgezien van de erkenning van het voornoemde belangenconflict), waarbij de Raad van Bestuur duidelijk tekortschiet in zijn toezichhoudende rol: de Directeur Operaties ("COO") Yasmina AMIRE werd eind juni 2023 ontslagen omdat ze volgens de ministers het geld van de vereniging (389.000 Eur per jaar via Belspo) verkwt zou hebben - een oncontroleerbaar feit dat door de pers als waarheid wordt aangenomen - en de Programmeerdirecteur, Paul DUJARDIN - de enige persoon met een profiel van onbetwiste culturele competentie op nationaal en internationaal niveau nam ontslag, terwijl hij door de ministers in de pers op de korrel werd genomen.

In april 2024 werd een nieuwe directeur aangesteld, die de twee functies moest combineren (wat destijds niet in de statuten stond), Isabel CASTELEYN, echtgenote van de voormalige staatssecretaris (CdH nu Les Engagés) Melchior WATHELET Junior. I. CASTELEYN, aangesteld als afgevaardigd bestuurder belast met het dagelijks beheer van de VZW, beweert een profiel te hebben dat haar toelaat "alle administratieve, beheers- en uitvoerende activiteiten" uit te voeren, "overheidsdiensten te adviseren inzake planning, organisatie, prestaties, controle en managementinformatie" (een profiel dat is gedefinieerd in een BVBA waarvan zij bestuurder is (ondernemingsnr. 0630.679.251)). Ze heeft ook gewerkt op het gebied van public relations (met name als woordvoester voor haar man en als CEO van The Merode business club).

Helaas zien we dat de VZW er niet beter voorstaat dan voorheen: ze is vrijwel tot stilstand gekomen (we betalen dus al minstens negen maanden mensen om niets te doen!), het programma en de aangekondigde participatieve workshops bestaan nog steeds niet en,

zoals we hieronder zullen zien, worden er tot op de dag van vandaag grote overtredingen van de wet begaan. Het vermeende profiel van de directrice lijkt dus niet overeen te komen met de realiteit op het terrein...

Naar aanleiding van de budgettaire ontsparing heeft de Managing Director van Belspo, A. VAJDA, pocht in de pers hij het personeel dat ontslagen was bij de VZW binnen zijn instelling had "teruggewonnen": het personeel dat geslaagd was voor de Selor/Werkenvoor.be-examens moeten gewaardeerd hebben...

Wat is er nieuw?

Sindsdien hebben de Algemeen Directeuren van de Federale Wetenschappelijke Instellingen- FWI's hun sleutelposities binnen de VZW verlaten, hoewel ze ambtshalve lid blijven als ze daarom vragen, net als A. VAJDA, die ook achtereenvolgens de functies van Voorzitter van de Algemene Vergadering heeft verlaten om toe te treden tot de categorie van de ambtshalve leden. VAJDA, die ook achtereenvolgens is afgetreden als Voorzitter en vervolgens Voorzitter van de Algemene Vergadering om toe te treden tot de categorie van ex officio leden.

Op de Staatsblad van 26.09.2024 heeft de VZW haar statuten zeel laat aangepast, in een poging om de talrijke onregelmatigheden en tekortkomingen die door GERFA waren vastgesteld gedeeltelijk recht te zetten. De slinkse rol van Autoworld kwam uiteindelijk aan het licht,

aangezien dit zuiver privé-museum lid wordt van de Raad van Bestuur en nu op de lijst van begunstigden staat in geval van ontbinding van de VZW Horizon 50-200.

Het enorme netwerk van verbindingen - of liever collusies - tussen Autoworld, de automobiele lobby en Horizon 50-200, evenals met andere instellingen met een straatfront, werd onthuld in het tijdschrift Diagnostic nr.424.

Het nieuwe Federaal Regeerakkoord 2025-2029 van de nieuwe DE WEVER (N-VA) regering, dat

op 12 februari 2025 gepubliceerd wordt, bevat twee nieuwe en belangrijke elementen: het bevestigt het project om het Jubelpark nieuw leven in te blazen voor de viering van het Tweehonderdjarig Bestaan en stelt in eerste plaats: *"De opportuniteit om de vzw Horizon 50 - 200 te behouden zal worden geverifieerd"* (p. 74). Vervolgens: *"We herwaarden de rol van het War Heritage Institute op museaal en herinneringsvlak door opties tot samenwerking met de publieke en private sector te onderzoeken om de collecties efficiënt te beheren en deze op een inspirerende manier tentoon te stellen. We herzien het Masterplan Jubelpark 2030 op een manier die het voortbestaan van het Koninklijk Legermuseum niet in het gedrang brengt"* (p. 181). Niet alleen wordt de vraag naar de relevantie van Horizon 50-200 duidelijk gesteld, maar bovenal lijkt het spookbeeld van de ontmanteling van het KLM te verdwijnen.

Maar wat is de stand van zaken met betrekking tot dit onderzoek vandaag?

Het is de moeite waard om op te merken dat het niet ingewikkeld zou moeten zijn, gezien het feit dat er al twee jaar geen eigen activiteiten of "burgers"-vergaderingen zijn geweest (hoewel de statuten van de VZW daarin wel voorzien), of zelfs maar geen serieuze herschikking van de rekeningen (zie hieronder).

Maar de onregelmatigheden gaan door...

Op 16 januari 2025 heeft voorzitter B. VAN LIERDE, in een poging om de dag te redden, voor de eerste keer de rekeningen van de VZW van 2023 neerleggen bij de griffie van de ondernemings-rechtbank; een wettelijke verplichting die de bestuurders en de gedelegeerde bestuurder voordien hadden laten vallen.

En wat dan nog ! De rekeningen van 2022 ontbreken nog steeds, net als die van 2016 (na de oprichting van de KMKG promotievereniging), dus negen jaar ongerechtvaardigde achterstand. Verrassend genoeg verklaart de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO - FOD Economie) op haar website echter dat de vereniging zich in een "normale situatie" bevindt, terwijl de verplichtingen nakomt.

Dit roept op zijn minst twijfels op over de betrouwbaarheid van de gegevens van de KBO.

Maar daar stopt het wanbeheer van Horizon 50-200 niet: het aangegeven tekort voor 2023 bedraagt 135.767 euro. Vreemd genoeg vertrekt de VZW van een onverklaarbare begrotingsoverdracht (gezien het ontbreken van rekeningen voor 2022) en neemt ze in haar activa een belofte op om een niet-geïdentificeerde bijdrage van 40.000 euro te betalen. Wie zou er, afgezien van deze anomalieën, nog belang bij hebben om geld te betalen aan een VZW die zo ondoorzichtig is, geen echte activiteiten heeft en zo slecht beheerd wordt? Zou het Belspo, Beliris, de Nationale Loterij, de Europese Unie of de Koning Boudewijnstichting kunnen zijn? Het is een mysterie dat alleen parlementariërs zullen kunnen ontrafelen.

Daarnaast blijven er andere rookgordijnen bestaan: de KBO (geraadpleegd in mei 2025) blijft Y. AMIRE (die in juni 2023 vertrok) als contactpersoon en niet I. CASTELEYN, die een jaar geleden werd aangesteld; dit alles zonder enige vermelding van contactgegevens van de contactpersoon! De VZW is ongetwijfeld een meester in het onzichtbaar maken van juridische informatie en werkt in wezen achter de schermen, via persoonlijke en politieke relaties.

We kunnen alleen maar verbaasd zijn over het gebrek aan beheer en de straffeloosheid van de beheerders van deze ondoeltreffende vereniging, die buiten de wet opereert. Welke andere vereniging zou kunnen profiteren van een dergelijke voorkeursbehandeling, in een context van veronderstelde begrotingsdiscipline?

Toen de ministers van de Socialistische Partij na de verkiezingen in de oppositie werden gegooid, waren het andere partijen - aangevoerd door Les Engagés, zoals het artikel in *Diagnostic* nr. 424 liet zien - die het overnamen om deze VZW om het ten koste (in de letterlijke zin van het woord) van alles te onderhouden.

Dus wanneer zullen de partijen in de nieuwe regering besluiten om te stoppen met het steunen van een entiteit die net zo stervende als ineffectief is, omdat ze in elke fase van haar bestaan zo'n compleet gebrek aan goed beheer heeft laten zien?

Meer fundamenteel, achter dit wanbeheer van de VZW en de openbare middelen die eraan worden toegekend, met resultaten die meer dan middelmatig (vroeger) of onbestaande (vandaag) zijn, is wat opvalt het algemene gebrek aan reactie op de ernstigste aanval ooit op Belgische Federale Wetenschappelijke Instellingen (de twee musea-FWI), wiens missies bestaan uit het uitvoeren van onderzoek en het onderwijzen van het publiek door middel van tentoonstellingen, publicaties en educatieve activiteiten.

De democratische wereld momenteel woedend over de bezuinigingen van president TRUMP en zijn bemoeienis met de Amerikaanse universiteiten, en over zijn wens om de Geschiedenis uit te wissen en te herschrijven. Toch is dit precies wat de ministers van de vorige regering probeerden te doen, door middel van hun "gewapende arm" Horizon 50- 200 en zijn krachtige steunpunten, door te proberen onze twee FWI's te reduceren tot museale lunaparken.

Bijvoorbeeld, sinds 2022 heeft de geschreven pers alleen maar zelfgenoegzaam verslag gedaan van het plan om de FWI's te ontmantelen en, toen de informatie eenmaal was vrijgegeven door GERFA, heeft ze de kwestie nooit willen aanpakken.

De KBO verwijst naar de zaak als zijnde "in een normale situatie" terwijl het duidelijk al heel lang in overtreding is; op dezelfde manier knijpt de bedrijfsstam, ondanks dat ze al heel lang op de hoogte is, een oogje dicht.

En de Inspectie van Financiën, zelf lid van de VZW (!), heeft haar *imprimatur* gegeven aan deze diversen manoeuvres schadelijke en

blijft weigeren iets te zien of recht te zetten, wat zou neerkomen op een illegale belangenverstrengeling.

Wat de parlementsleden betreft: nadat ze op schandalige wijze zijn kortgesloten, geven ze naar eigen zeggen laconieke, volstrekt onvolledige en onnauwkeurige antwoorden en laten ze zich misleiden. Ze hebben nu al bijna drie jaar geen reactie gehad op deze grote democratische uitdaging.

Verdienen al deze feiten niet dat we deze ernstige tekortkomingen van de staat en de totale straffeloosheid waarvan deze vereniging nog steeds geniet, nader onderzoeken?

Wat het Tweehonderdjarig Bestaan betreft, dat momenteel wordt gekaapt als voorwendsel voor sappige vastgoeddeals onder het mom van "revitalisering", zou het zich nuttiger kunnen richten op actuele maatschappelijke kwesties, waarbij historische nauwkeurigheid en de participatie van burgers rond de belangrijkste en meest verontrustende vragen vandaag worden uitgenodigd; is dat niet precies de missie van federale musea: licht werpen op het heden en de toekomst van onze Geschiedenis in het licht van het verleden en actuele trends?

